

Klíčová myšlenka

**Mezinárodní
marketingové
ekonomické,
právní a
politické
prostředí**

**Cílem přednášky je
seznámit se základními
aspekty mezinárodního
marketingového
ekonomického, právního
a politického prostředí**

Halina Starzyczna
Garant předmětu

Klíčová myšlenka

Mezinárodní marketingové ekonomické, právní a politické prostředí

Struktura přednášky

- Globální ekonomické prostředí
- Ekonomické prostředí jednotlivých zemí
- Subjekty mezinárodních ekonomických vztahů
- Mezinárodní prostředí politické
- Obchodní politika státu
- Mezinárodní prostředí právní

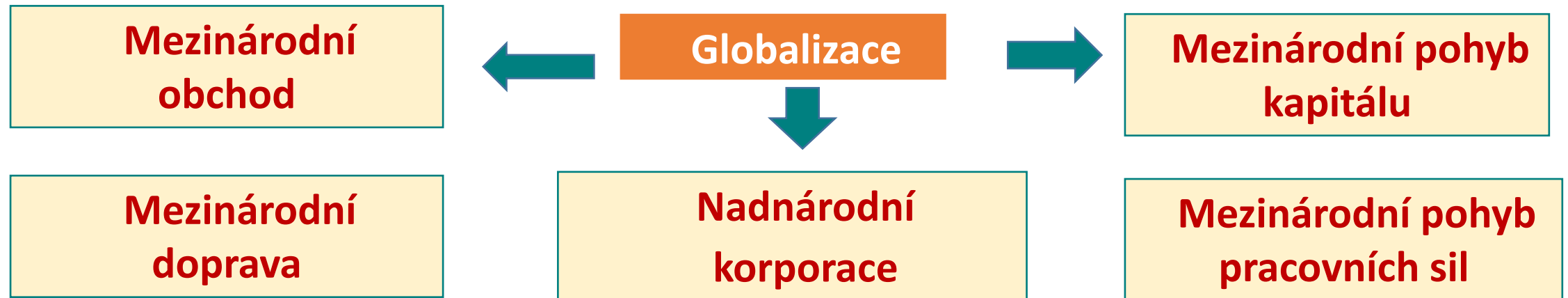
Globální ekonomické prostředí

Připomeňme si!

Globalizace (G) - ekonomické překračování hranic národních států **propojováním** trhů, práva a politiky.

Hlavní projevy G - na úrovni mezinárodního obchodu, dopravy, nadnárodních korporací, mezinárodních toků kapitálu a mezinárodního pohybu pracovní síly.

Vlny globalizace (autoři uvádějí dvě až tři vlny)

● Globalizace 1.0 – začátek v roce 1492

- objev Ameriky a dalších nových zemí
- začátek koloniální sféry, čilejší obchodní vztahy se zámořskými destinacemi
- **kolonie**-odběratel evropského zboží, levný zdroj pracovní síly i některých surovin.

● Globalizace 2.0 – počátek 19. století v období průmyslové revoluce

- Evropa posílena technologiemi, častější obchody se zámořím,
- cestování v mezinárodním prostředí
- **koloniální řád** – pomalý ústup, boj o moc a rozdělení světa.

● Globalizace 3.0 – začátek kolem roku 2000

- **pád bipolárního světa** (sovětského a západního, přibyly další vlivné oblasti)
- růst propojenosti firem s IT a výměny dat
- G-vstup i do života jednotlivce, „zmenšuje se“ velikost naší planety, pohyb lidí ve fyzickém i virtuálním prostoru (zboží a služby),
- sílí boj o moc a terorismus (Štrach, 2009).

Globální ekonomické prostředí

Proces G podporuje internacionalizace, koncentrace, růst konkurence...

Světová ekonomika a mez. obchod – přímé zahraniční investice, nerovnoměrný vývoj, změny přišly i s Covidem 19 (cestovní ruch, retail...), vliv válečných konfliktů, narušení distribučních sítí vlivem embarg, energetická krize, výraznější vliv politiky na ekonomiku v posledních letech

Faktory rozvoje – technický pokrok, technologie (Covid 19 podpořil přechod do online prostředí) a světová soutěž

Integrace – EU, OPEC, BRICS+... (i menší státy)

Globální ekonomické prostředí

Evropa aktuálně (shrnutí)

- **Projevy jako ve světě**
- **Brexit, válečný konflikt, energetická krize**
- **Podpora strukturálních reforem, Green Deal, nepokoje zemědělců, migrace**
- **Pandemie a její vliv na ekonomické prostředí, problémy s jejím řešením**
- **Problémy cestovního ruchu ..., stravovacích zařízení... a dalších odvětví ekonomiky ještě zcela neodezněly.**

Globální ekonomické prostředí

Aktuálně: G20 – největší ekonomiky světa

JAR, Argentina, Brazílie, Kanada, Mexiko, USA, Indonésie, SA, Indie, Čína, Japonsko, Jižní Korea, Rusko, Turecko, EU, Francie, Německo, Itálie, VB, Austrálie.

G7 – Francie, Itálie, Japonsko, Kanada, Německo, VB, USA + EU – nejvyspělejší ekonomiky (cca 50 % HDP), neformální sdružení

Na jednání jsou zváni představitelé mezinárodních obchodních organizací (Mezinárodní měnový fond, Světová banka, OSN). Původně bylo členem i Rusko (pozastavené členství). Rozhodnutí členů nemá právní podporu.

Globální ekonomické prostředí

Uskupení BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika)

Založení alternativy Světové banky _ New Development Bank (2014)

2018: 42 % populace, 27 % rozlohy, 23,5 % podíl na HDP, průměrná inflace 4%, průměrná nezaměstnanost 10,5 %, těžba zlata 29 % světové produkce.

2024 - BRICS+ (+ Egypt, Etiopie, Irán, Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty)

Zájem o členství dalších 30 rozvojových zemí (nejsou bohaté, ale mají velké nerostné bohatství)

2024: 45 % populace světa, 30 % rozlohy, 44 % produkce ropy, více než 1/4 HDP ...

Predikce Goldman Sachs (Globální investičně bankovní společnost v New Yorku):

- do roku 2040 – významný růst podílu na světovém HDP

Globální ekonomické prostředí

Typy ekonomik (rozvinuté tržní ekonomiky, rozvojové, závislé na komoditách)

1. Rozvinuté tržní ekonomiky (cca 28 zemí)

- velký vliv na vývoz zboží a služeb po celém světě, mají **80 % podíl** na vývozu zboží a služeb

Patří sem např: vybrané státy EU, Japonsko, Kanada, Austrálie, Izrael, Nový Zéland, USA, a tzv. asijské tygři (Hong Kong, Indonésie, Malajsie, Jižní Korea a Tchaj-wan, Čína, Rusko... (i přes embargo).

Globální ekonomické prostředí

Typy ekonomik:

2. Rozvojové tržní ekonomiky (cca 128)

- podíl - necelá 1/5 vývozu zboží a služeb, dovoz strojů a zařízení, spotřební zboží.

3. Země závislé na 1 nebo 2 důležitých komoditách (ropa: např. Saudská Arábie).

Ratingové agentury: Fitch Ratings, Moody's, Standard & Poor s.

Mezinárodní organizace v obchodě (hlavní subjekty)

Mezinárodní prostředí – ovlivňují vlády jednotlivých zemí a činnosti mezinárodních organizací (mezivládních a nevládních)

Vládní organizace

Světová banka a regionální rozvojové banky, Mezinárodní měnový fond, WTO, OECD, ...

- **Světová celní organizace** – metodika v oblasti cel, celní standardy, celní systém a harmonizaci popisu a číselného označování zboží.

- **MEZINÁRODNÍ OBCHODNÍ CENTRUM** - podpora konkurenceschopnosti rozvíjejících se zemí- tvorba obchodní strategie, rozvoj obchodních aktivit, identifikace exportního potenciálu- analýzy, výzkum trhů, obchodní poradenství, školení apod.

Nevládní organizace

Mezinárodní obchodní komora - sdružení hosp. komor světa, tvorba jednotných pravidel pro obchodní praxi, např. pravidla INCOTERMS 2010, Certifikáty o původu zboží, Pravidla pro dokumentární akreditivy apod.

Hodnocení ekonomiky jednotlivých zemí

Ekonomický systém: (tržní, centrálně plánovaný, smíšený)

Typ	Charakter obchodu	Marketing – produkty
Průmyslové ekonomiky	vývoz a dovoz průmyslového zboží, směna za suroviny (západní Evropa, USA, ... bohaté trhy)	<i>bohatá střední třída - zájem o mnohé produkty.</i>
Rozvojové ekonomiky	dovoz strojů a zařízení a spotřebního zboží pro vybrané skupiny (Indie, Egypt, Filipíny)	<i>dovoz spotřebního zboží pro bohaté spotřebitele a zákazníky z rostoucí střední vrstvy.</i>
Vyvážející základní suroviny	1 nebo více sur. zdrojů, (Dem. rep. Kongo, Chile)	<i>trhy pro těžařská zařízení, stroje, materiál a nákladní vozy a luxusní zboží pro bohaté, výjimečné postavení zemí se strategickými komoditami (SAE, SA).</i>
Existenční ekonomiky	zaměstnanost v zemědělství, malý prostor pro marketéry (Středoafriká republika, Kongo, Eritrea, Burundi...)	<i>pro vývozce málo příležitostí, většinu své produkce spotřebují a zbytek je směňován za jednoduché zboží.</i>

Zařazení – signalizuje životní úroveň, kupní sílu... potřeby zákazníků

Ekonomické prostředí jednotlivých zemí:

Hlavní posuzovaná ekonomická kritéria:

HDP (první signál kupní síly obyvatelstva a zaměření produktové nabídky)

balance zahraničního obchodu

platební bilance (veškerý mezinárodní tok zboží, služeb a kapitálu)

saldo státního rozpočtu (přebytek/ztráta)

produktivita práce (směrný ukazatel vývoje HDP i kupní síly)

statistika nezaměstnanosti (směrný ukazatel, kupní síla)

míra inflace a spotřebitelské ceny

měnové kurzy (hodnota exportu a importu)

investice (jejich ochrana)

úspory z rozsahu (výroba i prodej ve velkém)

daně a cla (cena exportu a importu)

..... **úroveň retailu** (plošný a obslužný standard sítě)

Ekonomické prostředí jednotlivých zemí.

Co ještě zjišťujeme? (demografie, přírodní prostředí, technická infrastruktura...

Demografické prostředí

- počet obyvatel, muži, ženy, populační vývoj, hustota osídlení, počet ekonomicky aktivních obyvatel, úroveň vzdělání, zdravotní stav obyvatel, stupeň urbanizace apod.
(produkt, cena, logistika, marketingová komunikace ...)

Hlavní změny: stárnutí populace ve vyspělých zemích (i v Latinské Americe) - snižování porodnosti, vyšší průměrná délka života, bohatší a aktivnější starší populace (populace 50+), mění se podoba rodiny, méně sezdaných, vyšší věk sňatků, pracující ženy a matky, jednočlenné domácnosti, migrační vlivy...

Praxe: *Čínská vláda chtěla omezit růst populace. Rodina mohla mít jen 1 dítě. Výsledkem byly, rozmazlené čínské děti. Rodiče je zahrnovali vším možným. Hovoří se o tzv. „syndromu 6 kapes.“ Tzn., že 1 dítě má kolem sebe 6 dospělých (dva rodiče, 4 prarodiče). Tento trend oslovil mnohé hračkářské firmy ke vstupu na čínský trh.*

Ekonomické prostředí jednotlivých zemí.

Co ještě zjišťujeme?

Přírodní prostředí

- přírodní zdroje, velikost země, podnebí, vodní zdroje, orografické podmínky, klimatické pásmo,... *(vliv na produkt, jeho balení, distribuční kanály, cenu...)*

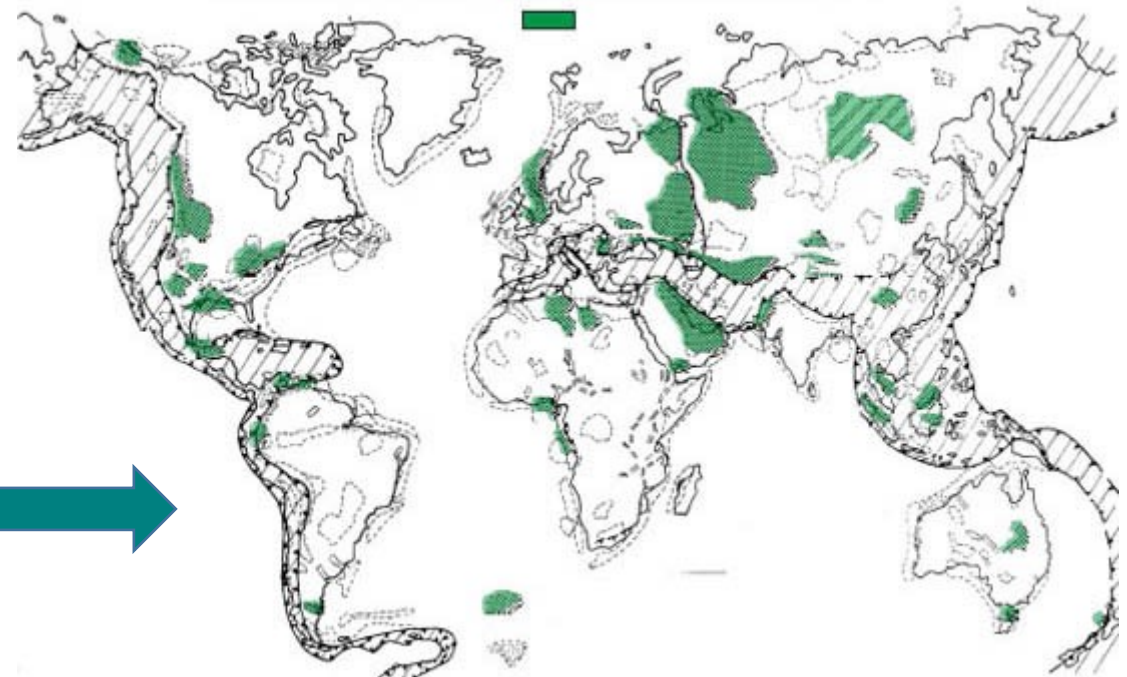
Suroviny dělíme na obnovitelné a neobnovitelné zdroje.

Do **obnovitelných zdrojů** můžeme zařadit lesy, potraviny.

Mezi **neobnovitelné** zdroje patří ropa, uhlí a různé minerály.

Hledání nových zdrojů, ochrana ŽP

Zdroje ropy:

Ekonomické prostředí jednotlivých zemí. Co ještě zjišťujeme?

Technologické prostředí

- technická a technologická vyspělost země a vědecko-výzkumný potenciál.
- **hlavní ukazatele:** ukazatel výdajů na výzkum a vývoj v zemi a v podnikatelském sektoru, výdaje na výzkum a vývoj v odvětvích, počet mezinárodních patentů, počet vědeckých pracovníků, počet uživatelů internetu apod.

K největším investorům patří USA, Čína, Německo, Japonsko.

Technická infrastruktura země

- telekomunikační služby a sítě, dopravní sítě, obchodní sítě, finanční služby... (*marketingová komunikace, distribuce...*)

Projevy technologií v praxi

Posílení mezinárodních aktivit - obrovský rozvoj služeb.

Transfer T do méně vyspělých zemí posiluje jejich konkurenceschopnost a zvyšuje **mezinárodní konkurenci**.

IT zlepšují **vztahy mezi partnery**, což rozšiřuje možnosti vztahového marketingu a CRM v oblasti mezinárodní logistiky a distribuce.

Elektronické obchodování (e-commerce).

Politické prostředí

Politické riziko - postoj a činy vlády země, ve které se má realizovat daný mezinárodní projekt – **hrozba** - války, terorismus, stávky, nepokoje a politická rozhodnutí, znárodnění, zestátnění, omezení podnikání v zemi...

Posuzování rizika: ratingové agentury

Zranitelnost podniku ovlivňuje: např.:

- vztah mezi mateřskou a cílovou zemí, velikost podniku...

Kategorizace zemí podle politického rizika:

- politicky velmi stabilní země, politicky relativně klidné země, politicky neklidné země, země bezprostředně před politickým převratem, země ve válečném stavu.

Indikátory politického rizika:

- politická stabilita země, nepokoje, systém politických stran a rozdělení politické moci, frekvence střídání vlád, veřejné mínění k vládnoucí straně, parlamentní a legislativní systém, kultura politické diskuse, rasová nesnášlivost....

Zmírnění politického rizika:

- pojištění firmy, kapitálové nebo technické spojení s domácí firmou, využití domácího managementu ve vedení firmy, vertikální integrace, spolupráce s vládou při zakládání podniků, změna výrobního programu a snížení cen, dobrá politika vztahů vůči odborům apod.

Politické prostředí – řízení rizika - *případová studie*

- **Společnost Marsh je globálním lídrem v pojišťovnictví a řízení rizik.** Společnost svým zákazníkům pomáhá vyčíslit a řídit riziko, aby přežili a byli úspěšní.
- Protipólem politického rizika jsou politické jistoty. V globalizovaném světě jsou důležité především pro **rozhodování o investování**. Politické jistoty se tak stávají jedním z důležitých aspektů při rozhodování investorů. Geopolitické prostředí se stává čím dál tím více nejisté. Poslední léta ukázala, že i ve zdánlivě klidných zemích a regionech se může situace změnit poměrně velmi rychle. Rapidní politické změny podporované médii jsou často nepředvídatelné. Toto riziko se týká jak rozvíjejících se trhů, tak tradičních.
Společnost Marsh pomáhá sestavit náročné krytí škod na různých trzích a regionech po celém světě. Jako tržní lídr v oblasti pojištění rizik provádí analýzy s cílem získat přístup k pojistným řešením od agentur a rozvojových bank, jež dokážou nabídnout krytí rizik i ve speciálně náročných právních prostředích. Díky kombinaci místní odbornosti a celosvětové přítomnosti může společnost Marsh plnit potřeby svých zákazníků. Práce ve velkém umožňuje snížit celkové náklady na riziko a chrání majetek podniků.

- Webový portál Marsh. *Politická rizika*. [online]. [vid. 2. června 2020]. Dostupné z <https://www.marsh.com>

Politické prostředí

Politické akce vlád, např.:

Expropriace - vyvlastnění majetku zahraniční společnosti s náhradou, (praxe: vyvlastnění majetku a pozemků při stavbě dálnic).

Konfiskace - vyvlastnění majetku zahraniční společnosti zcela bez náhrady.

Embarga - omezení některých obchodů a spolupráce (finanční a obchodní embargo), vyhlášení embarg většinou přináší odvetné akce, což přináší nemalé ztráty pro podnikatele. (nejznámější: např. Rusko, Irán...).

Finanční embargo – omezení finančních operací a zdrojů.

Obchodní embargo – omezení vývozu a dovozu zboží.

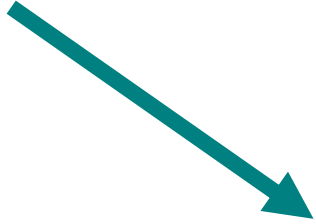
Praxe: obcházení embarga
Např. embargo uvaleno na export finálních výrobků - podnikatelé investují do strojních zařízení a výstavby továren.

Např. embargo uvalené na Rusko: Finové v Rusku vyráběli jogurty, Francouzi a Italové vyráběli sýry, Němci kombajny...

Obchodní politika státu

Dva hlavní principy chování státu:

- Zásada protekcionismu
- Zásada volného obchodu

Obchodní politika státu

Nejčastější důvody ochrany domácího trhu:

- ochrana začínajících podniků či odvětví
- zachování životní úrovně
- zachování přírodních zdrojů
- odvetné akce a vyjednávání...

Praxe: reakce na embarga či různá omezení obchodu,
- např. USA clo na ocel a AL.

- v indickém maloobchodě byly omezeny přímé zahraniční investice a kapitálové účasti cca do roku 2012, Tesco působilo formou franchisingu).

Nástroje obchodní politiky

2 typy nástrojů:

1. Smluvní nástroje (dvoustranné, mnohostranné)
2. Autonomní nástroje (individuální vůči další zemi)

Aktivní

Pasívní

Nástroje obchodní politiky - smluvní

Dvoustranné dohody: např.

obchodní smlouva, platební dohoda, bilaterální smlouvy o zamezení dvojího zdanění, bilaterální dohody o vzájemné podpoře a ochraně investic, smlouvy o volném pohybu osob (bezvízovém styku), ...

Mnohostranné dohody: např.

Všeobecná dohoda o clech a obchodu (**GATT, WTO**)

Úmluva OSN o smlouvách o mez. koupi (**Vídeňská úmluva**)

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži

Úmluva o mezinárodní železniční dopravě (**COTIF**)

Úmluva OSN o námořní přepravě zboží ...

Autonomní nástroje obchodní politiky (pasívní)

Cla – funkce fiskální, ochranná, regulační (komoditní), ekologická (clo vývozní, dovozní a transitní, ...)

Kvantitativní restrikce – max. objem vývozu či dovozu (kvóty), nad limit následují sankce, ochrana odvětví, citlivých komodit (zemědělských produktů a potravin).

Dovozní přírážka – mimořádně, nad rámec běžných cel, doplnění nevyrovnané platební bilance či plošné omezení dovozu.

Technické překážky obchodu – *povinné certifikáty, administrativní povolovací řízení, prokázání shody, v rámci EU jednotná technická harmonizace a normalizace.*

Nástroje obchodní politiky v ČR – případová studie

ČR využívá smluvní i autonomní nástroje.

Základními **smluvními nástroji** jsou multilaterální smluvní závazky uzavřené vládou ČR, které vyplývají z členství republiky v mezinárodních organizacích (např. EU, WTO, OSN, OECD). EU uplatňuje společnou obchodní politiku vůči třetím zemím. S touto politikou musí korespondovat všechny bilaterální dohody s nečlenskými státy, které jsou uzavírané nad rámec dohod EU. Takže tyto dvoustranné dohody jsou věnované spíše spolupráci, partnerství, zamezení dvojího zdanění, nebo spolupráci v rámci určitého konkrétního odvětví (energetika, doprava, věda výzkum...). **Přehled uzavřených dohod lze nalézt na stránkách MPO (Business Info).**

Aktivní nástroje autonomní zahrnují nástroje na podporu vývozu a pomoc exportérům.

Autonomní nástroje pasívní sloužící k ochraně trhu (tarifní cla), jsou upravena v rámci EU.

Pro ochranu trhu se využívají další nástroje, např. prokazování původu zboží, veterinární opatření při obchodu se zvířaty, surovinami, potravinami živočišného původu apod. V určitých případech mohou být přijímána určitá opatření proti dovozům vojenského materiálu, zbraní či výbušnin.

Proexportní politika ČR (*praxe, autonomní nástroje aktivní*)

- **Výstavy a veletrhy (MPO)**
- **Výchova pracovníků pro ZO**
- **Česká centra v zahraničí (MZO)**
- **Czech Invest (MPO)** (Agentura pro podporu podnikání a investic)
- **Czech Trade** (Česká agentura na podporu obchodu), (MPO)
Česká exportní banka (financuje vývozní operace, jež vyžadují dlouhodobé zdroje)
- **EGAP** (Exportní garanční a pojišťovací společnost), garance úvěrů
- **Klientské centrum pro export**

Zelená linka pro export (informace o službách, které stát exportérům nabízí)
<https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/zelena-linka-pro-export>

Internetový portál Bussines Info – oficiální portál pro podnikání a obchod.

Autonomní nástroje obchodní politiky (pasívní)

Praxe:

Market Access Database (MADB) – databáze informací pro podnikatele o podmínkách přístupu na trh třetích zemí, včetně registru stížností

<http://madb.europa.eu/madb/indexPubli.htm>

Příklady úspěšného vyřízení překážek v mezinárodním obchodě:

Turecko

Omezení vývozu mědi a hliníku

Dne 11. července 2017 Turecko ukončilo dlouhodobá omezení vývozu mědi a hliníku. Tento krok sleduje pokračující úsilí EK, členských států a evropského průmyslu s příslušnými tureckými orgány o odstranění těchto omezení v rámci partnerství EU pro přístup na trh.

Další příklady úspěšného vyřízení překážek

Tchajwan

Odstranění zákazu dovozu hovězího

Hovězí maso z Nizozemska a Švédska je nyní povoleno na tchajwanském trhu. Víтанá zpráva byla oznámena dne 18. září 2017 výkonným nařízením tchajwanského ministerstva zdravotnictví a sociálních služeb. Otevření tchajwanského trhu je výsledkem společného úsilí vlád členských států a EK s tchajwanskou vládou, akademickou obcí a širší veřejností.

Brazílie

Postupy při posuzování shody v případě hraček

V srpnu 2007 vstoupila v Brazílii v platnost řada opatření omezujících dovoz hraček. Jednání s Brazílií byla ze strany EK vedena i na půdě WTO a vedla k částečnému uvolnění systému v roce 2008. Další tlak ze strany Unie a ostatních obchodních partnerů vedl ke zrušení diskriminačního nařízení (č. 326/2007) v říjnu 2009.

Zdroj: MPO

Právní prostředí

Právní prostředí úzce souvisí s prostředím politickým:

Na jedné straně: **kompatibilní pravidla**, které obchod usnadňují.
Na druhé straně: **odlišné právní normy** v různých státech
zapříčiňující značná rizika a neúspěchy (**mezinárodní právo X
národní právo**).

Hodnocení právního prostředí:

- **kontinentální kodifikované právo** (psané právo, **praxe:**
většina zemí, Německo, ČR, Francie...)

- či **precedentní** (anglosaské) – (nepsané právo, **praxe:** USA,
VB, Indie, Austrálie...)

Pozor na jazyk smlouvy !!!

Typy mezinárodních obchodních smluv

Obchodně politické mezinárodní smlouvy – se zejména týkají **regulace** mezinárodního obchodu (*např. ukládání cel, GATT, WHO*).

Smlouvy o právní pomoci - určují postup soudů smluvních států při řešení občanskoprávních a obchodně právních **sporů**.

Unifikační mezinárodní smlouvy - **sjednocují** právní úpravu smluvních států tak, aby majetkoprávní spory nebyly ovlivněny určitou pravomocí soudu, který spor rozhoduje (*mnohostranné*).

Důležité právní předpisy v dané zemi

Předpisy veřejnoprávní povahy (administrativní normy)

- vztah mezi státem a PO a FO - **postup navazování** a uskutečňování majetkových **vztahů** v mezinárodním obchodě.

Procesně právní předpisy- upravují **obchodní jednání** a soudní spory.

Majetkově právní předpisy - v různých zemích se mohou objevovat v různých zákonech (např. občanský zákoník, obchodní zákoník nebo samostatný zákon).

Oblast pracovního práva – zaměstnávání domácích pracovníků...v souladu s právem dané země.

Shrnutí přednášky

- Znalost charakteristik globálního ekonomického prostředí
- Základní charakteristika hlavních subjektů mez. ekonom. prostředí
- Přírodní prostředí, demografické prostředí, technická infrastruktura země,
- **Politické prostředí** - kategorizace zemí dle politického rizika, indikátory politického rizika, zmírnění rizika, politické akce vlád
- **Obchodní politika státu, principy chování, důvody ochrany, typy nástrojů a jejich charakteristika**
- **Proexportní politika ČR**
- **Legislativa zemí, typy mezinárodních smluv, důležité právní předpisy.**